

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ «ΑΟΡΑΤΩΝ» ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Διαδρομές αποκατάστασης και αναβάθμισης δεξιοτήτων για ευάλωτες ομάδες

Η χαμηλή επαγγελματική ειδίκευση, η αποσύνδεση από την εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθώς και η μακροχρόνια ανεργία είναι αλληλένδετα φαινόμενα και έχουν την τάση να συσσωρεύονται στη διάρκεια της ζωής ενός ανθρώπου. Οι χαμένες ευκαιρίες στην πρώτη παιδική ηλικία, στη σχολική ηλικία και στα πρώτα χρόνια της ενήλικης ζωής μπορούν να εγκλωβίσουν τα μειονεκτούντα άτομα σε έναν κύκλο κοινωνικής περιθωριοποίησης με όλο και περισσότερο αρνητικές επιπτώσεις. Τα άτομα αυτά, λόγω του ότι δεν έχουν κατορθώσει να αναπτύξουν επαρκείς προσωπικές/επικοινωνιακές και τεχνικές δεξιότητες, χαμηλώνουν το επίπεδο των προσδοκιών τους, δεν ξέρουν πώς να αναζητούν θέσεις εργασίας και να υποβάλλουν αιτήσεις, και μπορεί να νιώθουν έντονο άγχος λόγω των πιέσεων που προκαλούν οι οικογενειακές, οικονομικές και κοινωνικές υποχρεώσεις. Τα μεγάλα διαστήματα ανεργίας τείνουν να αυξάνονται σε συχνότητα, τα χαμηλά επίπεδα δεξιοτήτων και προσόντων παραμένουν, και όλα αυτά μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση προβλημάτων σωματικής και ψυχικής υγείας ⁽¹⁾.

Οι εθνικές αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν αναπτύξει μέτρα προσέγγισης προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ανθρώπων που δεν καλύπτονται από τις τυπικές πολιτικές εκπαίδευσης,

⁽¹⁾ Η (μακροχρόνια) ανεργία αποτελεί επίσης ολόένα και μεγαλύτερο κίνδυνο και για τα άτομα που διαθέτουν επαγγελματικά προσόντα. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να συνδέεται με τις εκπαιδευτικές τους επιλογές ή με τη χαμηλή αξία των δεξιοτήτων και των γνώσεών τους στην αγορά εργασίας. Υπάρχουν επίσης περιόδοι ανεργίας που οφείλονται σε οικογενειακές υποχρεώσεις, ιδιαίτερα για τις γυναίκες. Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα επικεντρώνεται στις πλέον ευάλωτες ομάδες, με χαμηλή ή χωρίς καμία επαγγελματική ειδίκευση, καθώς και στα μέτρα αντιμετώπισης που προβλέπονται στις εθνικές πολιτικές. Η παροχή στήριξης σε ανενεργά άτομα που διαθέτουν υψηλότερα προσόντα θα εξεταστεί σε μελλοντικά ενημερωτικά σημειώματα.

κατάρτισης και απασχόλησης ⁽²⁾. Για τους ανθρώπους που δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες τόσο στο επίπεδο της εργασίας όσο και στο επίπεδο της προσωπικής ζωής απαιτούνται ολιστικές στρατηγικές, στο πλαίσιο των οποίων παρέχονται υπηρεσίες υγείας και υπηρεσίες κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης, ενώ τα συνήθη μέτρα απασχολησιμότητας, όπως η αναζήτηση θέσεων εργασίας και τα προγράμματα πρακτικής άσκησης, μετατίθενται στο τελευταίο στάδιο ενός εξατομικευμένου προγράμματος αποκατάστασης.

Τα ευρωπαϊκά κονδύλια βοηθούν τις χώρες να χρηματοδοτήσουν μέτρα προσέγγισης

Τρεις βασικές πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ ενθαρρύνουν την ανάπτυξη μέτρων προσέγγισης: οι Εγγυήσεις για τη νεολαία ⁽³⁾, οι διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων για ενήλικες ⁽⁴⁾ και η *σύσταση του Συμβουλίου για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας* ⁽⁵⁾. Ωστόσο, η φύση και το εύρος των υπηρεσιών προσέγγισης ποικίλλουν ανά την ΕΕ. Προκειμένου να γίνει καλύτερα κατανοητή η τρέχουσα κατάσταση, το

⁽²⁾ Οι υπηρεσίες προσέγγισης απευθύνονται σε ανθρώπους που δεν καλύπτονται από τις τυπικές παροχές δίνοντάς τους τη δυνατότητα να λάβουν στήριξη για την ανάπτυξη επαγγελματικής σταδιοδρομίας και να επωφεληθούν από μαθησιακές δραστηριότητες των οποίων η μεθοδολογία προσαρμόζεται στις ανάγκες τους. Κατά κανόνα, στις ομάδες-στόχους περιλαμβάνονται άνεργοι μη εγγεγραμμένοι στα σχετικά μητρώα, επαγγελματικά ανενεργοί νέοι, περιθωριοποιημένα άτομα και εθνοτικές μειονότητες.

⁽³⁾ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:32013H0426(01))

⁽⁴⁾ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=OJ:JOC_2016_484_R_0001

⁽⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32016H0220%2801%29>

Cedefop έχει καταρτίσει, σε συνεργασία με το ReferNet, το δίκτυο εθνικών εμπειρογνομόνων στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ), σειρά εκθέσεων σχετικά με τις υπηρεσίες προσέγγισης σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ⁽⁶⁾.

Πολλές από τις υπηρεσίες αυτές χρηματοδοτούνται εν μέρει από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Τα έργα παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους, στοιχείο που καταδεικνύει τον ανοιχτό χαρακτήρα και την ευελιξία του χρηματοδοτικού αυτού μηχανισμού. Η στήριξη από το ΕΚΤ περιλαμβάνει την παροχή κατάρτισης σε διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, τη λειτουργία κέντρων υποστήριξης, επιτόπιες δραστηριότητες και δραστηριότητες δικτύωσης, καθώς και την παραγωγή μεθόδων και εγγράφων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κονδύλια ήταν υπό κεντρική διαχείριση και κατανεμήθηκαν σε δήμους. Σε άλλες περιπτώσεις, δημοσιεύτηκαν προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για υπηρεσίες προσέγγισης σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, και με τον τρόπο αυτόν δόθηκε η ευκαιρία σε οργανισμούς του δημόσιου τομέα και της κοινωνίας των πολιτών να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση. Τα τελευταία χρόνια, τα κράτη μέλη της ΕΕ αυξάνουν συνεχώς τα κονδύλια που χρησιμοποιούν από το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία» για τη χρηματοδότηση μέτρων προσέγγισης.

Προσέγγιση με σκοπό τη διευκόλυνση της αναβάθμισης δεξιοτήτων: οι νέοι βρίσκονται σε καλύτερη θέση από τους ενήλικες

Οι δομές που λειτουργούν με σκοπό την προσέγγιση των νέων ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κινδύνους είναι πολλές. Στη Δανία λειτουργούν περίπου 100 «σχολεία παραγωγής», τα οποία προσφέρουν κατάρτιση στον χώρο εργασίας και ολοκληρωμένη στήριξη σε νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών, με σκοπό να τους διευκολύνουν στην ανάπτυξη βασικών προσωπικών/επικοινωνιακών και τεχνικών δεξιοτήτων ⁽⁷⁾. Παρόμοια σχολεία έχουν δημιουργηθεί στη Γερμανία και την Αυστρία. Στην Αυστρία, αυτά εντάσσονται στο εθνικό δίκτυο παροχής βοήθειας στους νέους, το οποίο τέθηκε σε πιλοτική εφαρμογή από το Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και

χρηματοδοτείται από κοινού από το ΕΚΤ και από το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία». Το δίκτυο αυτό λειτουργεί ως κεντρικό πρόγραμμα στο οποίο ενσωματώνονται επιμέρους μέτρα, όπως η δικτύωση με ομάδες νέων, η παροχή κατευθύνσεων και συμβουλευτικής υποστήριξης, η παροχή καθοδήγησης, η ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων, καθώς και η μάθηση στον χώρο εργασίας και οι θέσεις πρακτικής άσκησης.

Η αναγνώριση των ζητημάτων της μακροχρόνιας ανεργίας είναι λιγότερο σαφής και συχνή στις εθνικές πολιτικές. Η «εγκατάλειψη» των εγγεγραμμένων στα μητρώα μακροχρόνια άνεργων ενηλίκων μετά την ανεπιτυχή συμμετοχή τους σε μέτρα ενεργοποίησης εξακολουθεί να αποτελεί κοινή πρακτική σε όλη την Ευρώπη. Ανάλογα με τους εθνικούς κανονισμούς, τα άτομα που κρίνεται ότι δεν είναι κατάλληλα ή είναι δύσκολο να συμμετέχουν σε προγράμματα αποκατάστασης λαμβάνουν μειωμένη στήριξη ή χάνουν την πρόσβαση σε μέτρα ενεργοποίησης. Σε ένα ακόμη χαμηλότερο όριο κοινωνικού κινδύνου, η βοήθεια είναι ακόμη πιο δυσεύρετη για τα άτομα που δεν είναι εγγεγραμμένα σε δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (ΔΥΑ) ή με τα οποία είναι δύσκολη η επικοινωνία. Συχνά, τα μέτρα εντοπισμού και ενεργοποίησης των ενηλίκων αυτών αναλαμβάνονται από ΜΚΟ ενώ το επίπεδο στήριξης από τη δημόσια διοίκηση ποικίλλει. Η Τσεχική Δημοκρατία, προκειμένου να δρομολογήσει την ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα αυτόν, συμμετέχει στο πιλοτικό έργο *Goal* (Στόχος), με τη χρήση κονδυλίων του προγράμματος Erasmus+. Το έργο αυτό βοήθησε τη χώρα να ενισχύσει την παροχή επαγγελματικού προσανατολισμού και στήριξης σε δύσκολα προσεγγίσιμους ανέργους, ενσωματώνοντας τα στοιχεία αυτά στα εθνικά συστήματα ΕΕΚ και επικύρωσης ⁽⁸⁾. Στην περιφέρεια Εστρεμαδούρα της Ισπανίας, τα μέτρα προσέγγισης αναπτύσσονται από οργανισμούς στους οποίους το κράτος έχει αναθέσει υπεργολαβικά το καθήκον της ενθάρρυνσης των μακροχρόνια ανέργων να εγγραφούν στις περιφερειακές υπηρεσίες απασχόλησης, προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση σε καθοδήγηση και κατάρτιση.

⁽⁶⁾ Οι εκθέσεις θα δημοσιευτούν προσεχώς.

⁽⁷⁾ <http://www.psf.nu/>

⁽⁸⁾ <http://www.projectgoal.eu/index.php/czech-republic/ministry-of-education-youth-and-sports>

Η στήριξη οργανώνεται καλύτερα σε τοπικό επίπεδο

Για να είναι αποτελεσματικές, οι πολιτικές προσέγγισης πρέπει να είναι στενά συνδεδεμένες με τις εθνικές στρατηγικές και οι ομάδες-στόχοι να προσδιορίζονται με σαφήνεια. Ενώ ο προγραμματισμός της διυπουργικής συνεργασίας και της εξασφάλισης κονδυλίων και τεχνικών πόρων από πολλαπλές πηγές είναι αποτελεσματικότερος όταν πραγματοποιείται σε κεντρικό επίπεδο, για την υλοποίηση απαιτείται περιφερειακός ή τοπικός συντονισμός. Ο συντονισμός σε επίπεδο δήμου προτιμάται, αλλά παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις, καθώς οι δήμοι ασχολούνται με ευρύ φάσμα ζητημάτων και διαθέτουν περιορισμένους πόρους.

Στην εθνική νομοθεσία της Φινλανδίας για τη στήριξη και την εκπαίδευση των νέων γίνεται ρητή αναφορά στην προσέγγισή τους, ενώ οι δήμοι συχνά διαθέτουν τους βασικούς τεχνικούς και χρηματοδοτικούς πόρους για τη στήριξη της προσέγγισης και συντονίζουν τις προσπάθειες των ΔΥΑ, των υπηρεσιών για νέους, των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγείας, καθώς και των ΜΚΟ και των σχολείων. Επίσης διαδραματίζουν συχνά ρόλο διαμεσολαβητή για την εξασφάλιση της συνεργασίας των κατά τόπους εργοδοτών που είναι πρόθυμοι να παράσχουν προγράμματα καθοδήγησης και μάθησης στον χώρο εργασίας. Η ευθύνη των δήμων για την προσέγγιση των νέων μπορεί να αποτελεί νομική υποχρέωση, όπως στην περίπτωση της Σουηδίας. Οι υπηρεσίες ενιαίας εξυπηρέτησης επίσης τείνουν να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις και το προσωπικό των δήμων για τη λειτουργία τους.

Στις Κάτω Χώρες (Αμστερνταμ), οι διατομεακές ομάδες προσέγγισης αποτελούνται από προσωπικό τόσο των ΔΥΑ όσο και των δήμων. Τα «γραφεία μάθησης και εργασίας» παρέχουν σε νεαρούς ενήλικες (23 ετών και άνω) πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες δυνατότητες μάθησης και επικύρωσης προσόντων, καθώς και υπηρεσίες διαμεσολάβησης με εργοδότες.

Στη Λετονία, το πρόγραμμα *Know and do* (Γνώση και πράξη), που τελεί υπό τη διαχείριση των δήμων και απευθύνεται σε άτομα μη εγγεγραμμένα σε μητρώα (ΕΑΕΚ: εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης) λαμβάνει σημαντική στήριξη από την κεντρική διοίκηση. Η Υπηρεσία Διεθνών Προγραμμάτων για τη Νεολαία παρέχει χρηματοδότηση, κατάρτιση και συμβουλευτικές

υπηρεσίες σε τοπικούς διαχειριστές προγραμμάτων και καθοδηγητές και τους συνδράμει στην παρακολούθηση των μέτρων που εφαρμόζουν.

Η αξιολόγηση αποτελεί προϋπόθεση για την ενσωμάτωση των πολιτικών

Η τακτική αξιολόγηση των μέτρων είναι απαραίτητη για την προώθηση της συνεπούς παροχής στήριξης και την ενσωμάτωση επιτυχημένων πρακτικών. Στη Φινλανδία, η αξιολόγηση των τοπικών συμπράξεων υπό τον συντονισμό των δήμων αποτελεί συνήθη πρακτική και οι βέλτιστες πρακτικές προσέγγισης εφαρμόζονται στη συνέχεια σε ολόκληρη τη χώρα. Στην Αυστρία, τα σχολεία παραγωγής αξιολογούνται όσον αφορά την απασχολησιμότητα των συμμετεχόντων μέσω επαφών με τους συμμετέχοντες για την παρακολούθηση της εξέλιξής τους ένα έτος με την ολοκλήρωση του προγράμματος.

Εντοπισμός των ατόμων που χρειάζονται βοήθεια

Οι επιτυχημένες πρακτικές στη Σκανδιναβία, στις χώρες της Βαλτικής και στις Κάτω Χώρες δείχνουν ότι η κοινή χρήση των αρχείων καθιστά δυνατή την ταχύτερη, ευρύτερη και αποτελεσματικότερη λήψη μέτρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Από τα σχολικά αρχεία μπορούν να εντοπιστούν άτομα που εγκαταλείπουν (ή είναι πιθανό να εγκαταλείψουν) πρόωρα το σχολείο, ενώ από τα αρχεία των κοινωνικών υπηρεσιών συνήθως εντοπίζονται αποτελεσματικά οι ενήλικες που βρίσκονται σε κίνδυνο. Οι ΜΚΟ επίσης διαθέτουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με μειονεκτούντα άτομα, οι οποίες συχνά περιλαμβάνουν τόσο επίσημους όσο και ανεπίσημους τρόπους επικοινωνίας με τα άτομα αυτά. Εφόσον οι πληροφορίες αυτές είναι επικαιροποιημένες και διαθέσιμες στις δημοτικές ή περιφερειακές υπηρεσίες προσέγγισης, μπορούν να χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό και την επικοινωνία με άτομα που μπορούν να επωφεληθούν από προγράμματα επανένταξης. Ωστόσο, η ανταλλαγή και χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί ευαίσθητο ζήτημα και μπορεί να περιορίζεται βάσει του δικαίου περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Η επανεξέταση και η χαλάρωση των κανονισμών για την προστασία της ιδιωτικής ζωής με παράλληλη διατήρηση των ουσιαστών δικαιωμάτων των πολιτών αποτελεί ενδεχομένως απαραίτητο βήμα. Επίσης, είναι αναγκαίο να αναπτυχθούν πρότυπα

όσον αφορά τη μορφή, τη συνέπεια και τον χρόνο πραγματοποίησης των επικαιροποιήσεων, καθώς και όσον αφορά τη σύναψη τυποποιημένων συμφωνιών ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ υπηρεσιών.

Η προσέγγιση των ατόμων αποτελεί μια ολιστική, προδραστική υπηρεσία

Για τον εντοπισμό και την επικοινωνία με άτομα που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας, να είναι περιθωριοποιημένα ή να εμπλέκονται σε εγκληματικές δραστηριότητες απαιτούνται ολιστικές μέθοδοι, ενεργή δικτύωση και καταρτισμένοι επαγγελματίες. Η λειτουργία επιτόπιων δικτύων τα οποία αναπτύσσονται από υπηρεσίες για νέους και από ΜΚΟ και διευκολύνουν την άμεση και ανεπίσημη πρόσβαση σε δυνητικούς χρήστες, έχει αποδειχθεί αποτελεσματική.

Στη Λετονία, η Κρατική Υπηρεσία Απασχόλησης προσεγγίζει μη εγγεγραμμένα άτομα σε συνεργασία με ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα και βοηθούν στον εντοπισμό πιθανών δικαιούχων. Εφόσον εξασφαλιστεί η επαφή των δικαιούχων με τις υπηρεσίες, πραγματοποιούνται ιατρικοί έλεγχοι και παρέχεται ψυχολογική υποστήριξη, παράλληλα με τη διενέργεια αξιολογήσεων δεξιοτήτων και συμπεριφορών. Οι συμμετέχοντες λαμβάνουν επίσης στήριξη για ανάπτυξη κινήτρων και καθοδήγηση, ενώ τους παρέχεται πρόσβαση σε υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης και επανένταξης έπειτα από χρήση ουσιών. Η αναζήτηση εργασίας και η επικοινωνία με εργοδότες γενικά μετατίθεται μέχρι να θεωρηθεί ότι οι συμμετέχοντες είναι έτοιμοι για το βήμα αυτό.

Προστασία της δύναμης των ομάδων: συνομήλικοι και κοινότητες ⁽⁹⁾

Τα άτομα που επιστρέφουν στο σχολείο ή στην εργασία χρειάζονται ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Στην Ισπανία ένα πρόγραμμα με τίτλο «Βάσεις εκκίνησης για την απασχόληση και την κοινωνική επιχειρηματικότητα», το οποίο λειτουργεί υπό τον συντονισμό ΜΚΟ ⁽¹⁰⁾ φέρνει σε επαφή

⁽⁹⁾ Stockholms Unga Vuxna Arbetar eller Studerar: <https://www.esf.se/sv/Resultat/Projektbanken/Behallare-for-projekt/Stockholm/Unga-vuxna-20-29-ar-som-varken-arbetar-eller-studerar/>

⁽¹⁰⁾ <http://www.lanzaderasdeempleo.es/>

Προσέγγιση νεαρών ενηλίκων από τον δήμο της Στοκχόλμης

Ο δήμος της Στοκχόλμης, σε συνεργασία με την τοπική υπηρεσία απασχόλησης, την Υπηρεσία Κοινωνικής Ασφάλισης και το κέντρο νεότητας Fryshuset ανέπτυξαν, με τη στήριξη του ΕΚΤ, το πρόγραμμα SUVAS ⁽⁹⁾, το οποίο απευθύνεται σε άτομα ηλικίας από 20 έως 29 ετών. Το έργο εφαρμόζει μια δομημένη στρατηγική προσέγγισης, η οποία ξεκινά με μια αρχική επαφή μετά την οποία ακολουθεί μια ενημερωτική συνάντηση και παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης, επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής υποστήριξης, και ολοκληρώνεται με την εύρεση θέσης εργασίας ή λύσης προσανατολισμένης στην κατάρτιση.

Ένα από τα πλέον αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά του προγράμματος SUVAS είναι η προσπάθεια που καταβάλλεται για την προσέγγιση ατόμων που χρειάζονται βοήθεια και την επικοινωνία με τα άτομα αυτά. Διοργανώνονται συναντήσεις για καφέ με γονείς, βραδιές μόνο για γυναίκες και άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις με σκοπό την προσέλκυση δυνητικών συμμετεχόντων. Ειδικό συμβούλιο πηγαίνουν σε εκδηλώσεις, όπως συναυλίες ή ομαδικές συναντήσεις, όπου μπορούν να συναντήσουν νεαρούς ενήλικες τους οποίους είναι δύσκολο να προσεγγίσουν με άλλον τρόπο. Επίσης, η επικοινωνία με νεαρούς ενήλικες που εμπλέκονται σε εγκληματικές δραστηριότητες επιδιώκεται με τη χρήση των αρχείων της αστυνομίας και μέσω των προσώπων με τα οποία τα άτομα αυτά διατηρούν στενές σχέσεις. Καθώς οι περισσότεροι από τους δυνητικούς συμμετέχοντες με ποινικό μητρώο είναι νεαροί άνδρες των οποίων η προσέγγιση είναι δύσκολη, συχνά χρησιμοποιούνται οι σύντροφοί τους ως διαμεσολαβήτριες.

ομάδες ευάλωτων ενηλίκων, οι οποίοι λαμβάνουν υποστήριξη από έναν σύμβουλο, με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης κινήτρων, αυτογνωσίας και δεξιοτήτων. Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να ανταλλάσσουν εμπειρίες και να συνεργάζονται στο πλαίσιο διαφόρων δραστηριοτήτων.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η οργάνωση σε επίπεδο κοινότητας χρησιμοποιούνται επίσης για την επανένταξη ενηλίκων στη μάθηση και την εργασία. Πρόσφατα, η Πολωνία συγκρότησε κοινωνικούς συνεταιρισμούς που χρηματοδοτούνται από το κράτος. Οι συνεταιρισμοί αυτοί δημιουργούνται αυτόνομα ή με τη στήριξη ΜΚΟ, με την προϋπόθεση τουλάχιστον τα μισά από τα μέλη τους να

αντιμετωπίζουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Οι συνεταιρισμοί εμπορεύονται τις υπηρεσίες και τα προϊόντα τους, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσουν δραστηριότητες επανένταξης στην κοινωνία και στον επαγγελματικό βίο. Είναι πολλά υποσχόμενοι καθώς καταγράφεται ολοένα αυξανόμενος αριθμός επιτυχημένων περιπτώσεων επανένταξης περιθωριοποιημένων ατόμων, ατόμων με αναπηρία ή προσφύγων. Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν υψηλό επίπεδο αυτονομίας και να εξελιχθούν σε επιτυχημένα επιχειρηματικά μοντέλα.

Grantoftegaard: καλλιεργώντας το μέλλον

Η Grantoftegaard ⁽¹¹⁾ είναι μια δανική κοινωνικοοικονομική εταιρεία, η οποία δραστηριοποιείται στην οικολογική γεωργία και κτηνοτροφία και διαθέτει επίσης στις εγκαταστάσεις της ένα κατάστημα και μία καντίνα. Το αγρόκτημα απασχολεί νεαρά άτομα που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο καθώς και μακροχρόνια άνεργους νέους (τους οποίους ο δήμος παραπέμπει στην Grantoftegaard), καθώς και τυπικούς μαθητεύμενους. Μετά την εγγραφή των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, τους προσφέρονται συμβουλευτική υποστήριξη, εκτίμηση αναγκών και ατομικά σχέδια ανάπτυξης επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Εντάσσονται στις εργασίες του αγροκτήματος και συμμετέχουν σε εξατομικευμένο πρόγραμμα ανάπτυξης, το οποίο παρακολουθείται στενά από διαχειριστές ομάδας.

Η προσέγγιση που ακολουθείται είναι προοδευτική και βασίζεται στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης. Οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν βασικές δεξιότητες καθώς και δεξιότητες διαχείρισης της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, ενώ εφαρμόζονται στρατηγικές καθοδήγησης και συμβουλευτικής υποστήριξης που προβλέπουν και τη συμμετοχή των οικογενειών τους.

Το πρόγραμμα βασίζεται σε αυστηρά πρότυπα επαγγελματικής δεοντολογίας και αποσκοπεί στην εύρεση κατάλληλης θέσης εργασίας ή μαθητείας διάρκειας τουλάχιστον 13 εβδομάδων. Τα αποτελέσματα των τελικών αξιολογήσεων κοινοποιούνται στους δήμους. Το αγρόκτημα διαθέτει αναγνωρισμένο εμπορικό σήμα και φημίζεται ιδιαίτερα για το ψωμί που παράγει.

Περιορισμοί και επόμενα βήματα

Οι επιτυχημένες πρωτοβουλίες και πολιτικές για όλες τις ηλικιακές ομάδες είναι πολλές και ποικίλες ανά την Ευρώπη. Υπάρχουν πολλά περιθώρια ώστε να αντληθούν αμοιβαία διδάγματα, παραδείγματος χάριν όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των επαγγελματιών, με σκοπό την ενσωμάτωση των πολιτικών, ή όσον αφορά τον τρόπο σύμπλευσης των εθνικών προτεραιοτήτων με τις ευκαιρίες τις οποίες παρέχουν οι πρωτοβουλίες της ΕΕ.

Οι πολιτικές προσέγγισης πρέπει να εξυπηρετούν τις ανάγκες τόσο των νέων όσο και των ενηλίκων και να εστιάζουν στην αποκατάσταση και την επανένταξη, πέραν της πρόληψης. Σε πολλές χώρες, οι άνθρωποι χάνουν το δικαίωμά τους να λάβουν στήριξη έπειτα από ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ή όταν περνούν το ηλικιακό όριο που προβλέπουν τα προγράμματα. Μόλις οι άνθρωποι διαφύγουν από την εμβέλεια εντοπισμού τους από τις δημόσιες υπηρεσίες, η επαγγελματική τους πορεία τείνει να ακολουθεί ταχέως καθοδική πορεία. Για τον λόγο αυτόν, οι πολιτικές προσέγγισης απαιτούν χρόνο και ευελιξία, ώστε να παρέχεται στους δικαιούχους η δυνατότητα να διαμορφώσουν τη δική τους προοπτική σε σχέση με τον εαυτό τους και την αγορά εργασίας.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μια αποτελεσματική προσέγγιση συμπληρωματική προς τη συνήθη παροχή κοινωνικής πρόνοιας, η στρατηγική για την προσέγγιση των ατόμων πρέπει να αναπτυχθεί και να στηριχθεί σε ισχυρή συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών ενδιαφερόμενων φορέων, καθώς και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, με την προώθηση υπηρεσιών που «βγαίνουν στον δρόμο» και δεν περιορίζονται στα παραδοσιακά γραφεία υποδοχής του κοινού. Αυτού του είδους η προσέγγιση πρέπει να υποστηριχθεί από ομάδες επαγγελματιών που είναι σε θέση να παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες, με βάση την αξιολόγηση δεξιοτήτων και αναγκών, ώστε η επανένταξη να υποστηρίζεται από τα κατάλληλα εργαλεία και να πραγματοποιείται με τον κατάλληλο

ρυθμό. Οι πολιτικές προσέγγισης, προκειμένου να είναι βιώσιμες, πρέπει να βασίζονται στην κοινή αντίληψη ότι μια κοινωνία που δεν αφήνει κανέναν

πίσω είναι ισχυρότερη και έχει εντονότερη κοινωνική συνοχή και μεγαλύτερη ικανότητα να παράγει οικονομική αξία.